

مدیریت شهری

شماره ۲۸، پاییز و زمستان ۱۳۹۰

۱۹۹-۲۱۲

زمان پذیرش نهایی: ۱۳۹۰/۱۲/۲۳

زمان دریافت مقاله: ۱۳۹۰/۴/۱۱

برآورد کارایی فنی شهرداریهای ایران؛ مورد پژوهی: شهرداری‌های مراکز استان‌های کشور

رسول بیدرام - استادیار گروه شهرسازی، دانشگاه هنر اصفهان، اصفهان، ایران.

سمیرا خسرویان دهکردی* - دانش آموخته کارشناسی ارشد اقتصاد، دانشگاه خمینی شهر، خمینی شهر، ایران.

مصطفی رجبی - استادیار گروه اقتصاد، دانشکده علوم انسانی دانشگاه خمینی شهر، خمینی شهر، ایران.

چکیده

انسان در همه قرون و اعصار با مشکلی به نام محدودیت منابع و امکانات تولید مواجه بوده، به گونه‌ای که با وجود توسعه روزافزون علوم و فنون هنوز هم محدود به امکانات موجود است. بنابراین سازمان ها و نهادهای اقتصادی می‌کوشند تا با بهره‌برداری صحیح از منابع حداکثر نتیجه را از امکانات موجود به دست آورند و این همان تمایل برای دستیابی به کارایی بالاتر است. در این تحقیق، کارایی فنی ۳۰ شهرداری مراکز استان‌های ایران در زمینه وظیفه عمران شهری برای سال‌های ۱۳۸۵-۱۳۸۷ برآورد و الگوی شهرداری‌های ناکارا مشخص شده است. علاوه بر این، می‌توان میزان افزایش در ستانده هی هزینه‌های عمران شهری را در شرایط ثابت بودن نهاده های درآمدکل، تعداد پرسنل و مساحت محدوده خدماتی محاسبه نمود. همچنین کارایی فنی شهرداری‌های مراکز استان‌ها از طریق روش ناپارامتریک تحلیل پوششی داده‌ها به وسیله دومدل بازدهی ثابت و متغیر نسبت به مقیاس و در دو حالت نهاده محور و ستانده محور برآورد می‌گردد. یافته‌های به دست آمده بیانگر این است که در هر سه سال، با استفاده از مدل‌های بازدهی ثابت و متغیر نسبت به مقیاس، کمتر از ۵۰٪ شهرداری‌ها از لحاظ فنی کاملاً کارا بوده و می‌توانند به عنوان الگوی واحدهای ناکارا قرار بگیرند. همچنین بر اساس الگویی که بنکر، چارنز و کوبیر برای اولین بار عرضه کرده‌اند و با توجه به حروف اول نام آنان به BCC شهرت دارد، بازدهی متغیر نسبت به مقیاس و ستانده محور شهرداری‌های اهواز، ایلام، تهران، شهرکرد، قزوین و یاسوج همواره کارایی صد درصد داشته و نیاز به هیچ‌گونه تغییری در میزان نهاده‌ها و ستانده خود ندارند. در مقابل شهرداری‌های اراک، اردبیل، ارومیه، بجنورد، بندرباس، بوشهر، خرم‌آباد، رشت، زاهدان، زنجان، ساری، سمندج، شیراز، قم، کرمان، گرگان و همدان همواره ناکارا بوده و هیچ‌گاه به کارایی کامل نرسیده‌اند.

وازگان کلیدی: شهر، شهرداری، کارایی فنی، تحلیل پوششی داده‌ها.

۱- مقدمه

۱۳۸۵ تا ۱۳۸۷ به وسیله «روش ناپارامتریک» تحلیل پوششی داده‌های چند مرحله‌ای اندازه‌گیری شده است. این روش با هر دو مدل بازدهی ثابت (CCR) و متغیر (BCC) نسبت به مقیاس و در هر دو حالت نهاده محور و ستانده محور به کار گرفته می‌شود. چون هدف اصلی بررسی کارایی فنی هزینه وظیفه عمران شهری شهرداری‌ها به عنوان ستانده خواهد بود، در این قسمت تنها نتایج ستانده محور را مورد بررسی قرار می‌دهیم. در این تحقیق نهاده‌ها و ستانده مربوط به ۳ سال مورد مطالعه به صورت زیر می‌باشد.

نهاده‌ها عبارتند از:

- درآمد کل ۳۰ شهرداری مرکز استان کشور به صورت عملکرد سالانه؛
- تعداد پرسنل ۳۰ شهرداری برای سه سال؛
- مساحت محدوده خدماتی هر کدام از شهرداری‌ها.

و ستانده عبارت است از: کل هزینه‌های وظیفه عمران شهری به صورت عملکرد سالانه.

شهرداری‌ها با استفاده از بودجه وزارت کشور و نیز درآمدهای مکتبه خود هزینه‌های وظیفه عمران شهری را تأمین می‌نمایند. در واقع درآمد کل به عنوان ورودی در نظر گرفته می‌شود تا وظیفه عمران شهری را به عنوان ستانده تولید نمایند. وظیفه عمران شهری یکی از شاخص‌های مهم در تعیین درجه توسعه یافتن شهرها می‌باشد و بنابراین در نظر گرفتن آن به عنوان ستانده شهرداری‌ها ضروری به نظر می‌رسد.

علاوه بر این، هزینه وظیفه عمران شهری در ابتدا از بخش درآمدهای عمرانی و در صورتی که این منبع کافی نباشد از بخش درآمد جاری تأمین خواهد شد. به همین علت در مقابل ستانده مورد نظر درآمد کل و همچنین تعداد پرسنل و مساحت محدوده خدماتی به عنوان ستانده نهاده در نظر گرفته شده است.

جدول شماره ۲ مقادیر کارایی فنی را برای مدل CCR و BCC و همچنین مقادیر کارایی مقیاس و شهرداری‌های الگو یا مرجع در سال ۱۳۸۵ نشان می‌دهد. ناکارایی مقیاس زمانی وجود دارد که بین مقادیر کارایی مدل CCR

ضرورت رشد و توسعه و حل مشکلات اقتصادی، انسان را با حقیقتی به نام کمیابی مواجه ساخته است؛ چنان‌چه از زمان‌های گذشته تا عصر کنونی که عصر اطلاعات، فرامدرن و توسعه چشمگیر علم و فن آوری است، همواره تولید با محدودیت منابع و امکانات مطرح بوده و در آینده نیز با حدت فزون تری خود را بر شرایط اقتصادی تحمل خواهد نمود. بدون شک هدف از رشد و توسعه اقتصادی در جامعه بشری، افزایش رفاه مردم است. یکی از عوامل تعیین‌کننده میزان رفاه جوامع، سطح برخورداری افراد از امکانات موجود در جامعه (یعنی کالا و خدمات) می‌باشد. این میزان را به اصطلاح سطح زندگی می‌نامند. از این‌رو استفاده بهینه از امکانات و منابع در دسترس و ارتقاء کارایی، برای دستیابی به رفاه و پاسخگویی به انتظارات و نیازهای رو به رشد انسان‌ها به یک مسئله بسیار مهم و حیاتی مبدل گشته است، لذا بدون افزایش کارایی و بهره‌وری، هیچ اقتصادی نمی‌تواند انتظار اعلای سطح زندگی، رفاه، آرامش و آسایش مردم که همواره مدنظر دست‌اندرکاران سیاست و اقتصاد بوده است را داشته باشد.

در بین نهاده‌های مختلف اقتصادی، شهرداری از جمله نهاده‌ای است که به لحاظ به کارگیری عواملی چون درآمد، پرسنل و مساحت محدوده خدماتی خود، چنان‌چه در سطح پایین کارایی فعالیت نماید باعث اتلاف منابع انسانی و اقتصادی گشته و منجر به هزینه‌های بالایی به جامعه می‌گردد. بنابراین لازم است که شهرداری در کارایی بالایی عوامل را به کار گیرد تا بتواند آن‌ها را هر چه بینه‌تر صرف هزینه‌های عمران شهری بنماید. از این دیدگاه ضرورت دارد که ابتدا کارایی شهرداری‌های مختلف اندازه‌گیری شده و شهرداری کارا مشخص گردد، سپس با توجه به نوع به کارگیری عوامل در آن‌ها راهکارهای سیاستی جهت به کارگیری کارتر عوامل تولید در شهرداری‌هایی با کارایی کمتر رائمه شود.

۲- مواد و روش‌ها

کارایی فنی ۳۰ شهرداری مرکز استان کشور طی سال‌های

دوفصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۲۹ بهار و تابستان
No.29 Spring & Summer

۲۰۰

سمنان، کاراترین شهرداری‌ها بوده‌اند. برای تعیین کردن نوع بازدهی نسبت به مقیاس هرکدام از شهرداری‌ها می‌توان مقادیر کارایی نهاده محور و ستانده محور را مقایسه نمود؛ بطوری‌که:

$$\begin{aligned} \text{If: } & TE_I > TE_O \rightarrow IRS^1 \\ & TE_I < TE_O \rightarrow DRS^2 \\ & TE_I = TE_O \rightarrow CRS^3 \end{aligned}$$

نتایج کارایی مقیاس ابزار مفیدی خواهند بود تا نشان دهیم شهرداری‌هایی که بازدهی نسبت به مقیاس فزاپنده دارند، با افزایش مقیاس آن‌ها کارایی‌شان افزایش می‌یابد و اگر بازدهی کاهنده نسبت به مقیاس داشته باشند، با کاهش مقیاس کارایی آن‌ها افزایش و اگر بازدهی ثابت نسبت به مقیاس داشته باشند، با افزایش یا کاهش مقیاس مقدار کارایی تغییر نمی‌یابد (فطرس و سلگی، خود نیز دارای رتبه‌بندی هستند، بدین ترتیب که از بین

۱۳۷۹، ص. ۴۷).

نوع بازدهی نسبت به مقیاس برای هرکدام از شهرداری‌ها در سه سال مورد بررسی در جدول شماره ۳ تعیین شده است. در سال ۱۳۸۵ تمامی شهرداری‌ها به غیر از بوشهر، بیرونی، بجنورد، سمنان، ساری و مشهد، در سال ۱۳۸۶ نیز تمام شهرداری‌ها به غیر از بوشهر، بیرونی، زنجان، راهدان، سندج، گرگان، رشت، ساری، اراک و همدان، و زنجان، سندج، کرمانشاه، رشت، ساری، اراک، همدان، یزد و قم، بازدهی کاهنده داشته و برای افزایش کارایی باید مقیاس خود را کاهش دهند.

جدول شماره ۵، مقادیر کارایی مقیاس در سال ۱۳۸۶ را نشان می‌دهد که همه شهرداری‌ها به جز شهرکرد، بوشهر، یاسوج، شیراز، ارومیه و اصفهان در مقیاس تقریباً مناسبی عمل می‌نمایند. همچنین، شهرداری ایلام با ۱۷ بار الگو شدن، به عنوان کاراترین شهرداری شناخته شده است و پس از آن به ترتیب یزد و تبریز، کاراترین شهرداری‌ها بوده‌اند. و جدول شماره ۷، مقادیر کارایی مقیاس در سال ۱۳۸۷ را نشان می‌دهد و همه شهرداری‌ها به جز یاسوج، شهرکرد، بوشهر و بیرونی در مقیاس تقریباً مناسبی عمل می‌نمایند. همچنین، شهرداری ایلام با ۲۲ بار الگو شدن، به عنوان کاراترین شهرداری شناخته شده است و پس از آن به ترتیب اهواز و

دوفصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۲۹ بهار و تابستان
No.29 Spring & Summer

۲۰۱

جدول ۳. تعیین نوع بازدهی نسبت به مقیاس؛ مأخذ: محاسبات محقق.

نوع بازدهی نسبت به مقیاس			(BCC-O)			(BCC-I)			نام شهرداری	ردیف
۸۷ سال	۸۶ سال	۸۵ سال	۸۷ سال	۸۶ سال	۸۵ سال	۸۷ سال	۸۶ سال	۸۵ سال		
کاهنده	کاهنده	کاهنده	۰.۸۰	۰.۹۲	۰.۸۷	۰.۸۰	۰.۹۰	۰.۸۶	ارومیه	۱
کاهنده	کاهنده	کاهنده	۰.۸۵	۰.۷۷	۰.۸۶	۰.۸۵	۰.۷۴	۰.۸۶	اردبیل	۲
-	-	-	۱	۱	۱	۱	۱	۱	ایلام	۳
فراینده	فراینده	فراینده	۰.۷۷	۰.۷۳	۰.۶۷	۰.۹۶	۰.۹۶	۰.۹۶	بوشهر	۴
-	-	-	۱	۱	۱	۱	۱	۱	شهرکرد	۵
فراینده	فراینده	فراینده	۰.۲۲	۰.۷۹	۱	۰.۵۳	۰.۸۴	۰.۸۴	بیرجند	۶
فراینده	کاهنده	فراینده	۰.۵۹	۰.۸۵	۰.۷۰	۰.۶۷	۰.۸۳	۰.۷۱	پنجورد	۷
فراینده	فراینده	کاهنده	۰.۷۸	۰.۸۲	۰.۸۱	۰.۸۰	۰.۸۴	۰.۸۱	زنجان	۸
-	-	فراینده	۱	۱	۰.۹۹	۱	۱	۰.۹۹	سمنان	۹
کاهنده	فراینده	کاهنده	۰.۷۶	۰.۷۸	۰.۹۱	۰.۷۶	۰.۸۰	۰.۹۱	زاهدان	۱۰
-	-	-	۱	۱	۱	۱	۱	۱	قریون	۱۱
فراینده	فراینده	کاهنده	۰.۶۴	۰.۶۴	۰.۷۵	۰.۷۵	۰.۷۴	۰.۷۴	سنندج	۱۲
کاهنده	کاهنده	کاهنده	۰.۶۱	۰.۵۹	۰.۶۸	۰.۶۱	۰.۵۶	۰.۶۶	کرمان	۱۳
فراینده	کاهنده	-	۰.۶۱	۰.۹۱	۱	۰.۶۱	۰.۹۱	۱	کرمانشاه	۱۴
-	-	-	۱	۱	۱	۱	۱	۱	یاسوج	۱۵
کاهنده	فراینده	کاهنده	۰.۷۲	۰.۶۳	۰.۶۵	۰.۷۱	۰.۶۵	۰.۶۴	گرگان	۱۶
فراینده	فراینده	کاهنده	۰.۷۳	۰.۷۴	۰.۸۷	۰.۷۴	۰.۷۶	۰.۸۶	رشت	۱۷
فراینده	فراینده	فراینده	۰.۸۳	۰.۷۸	۰.۹۵	۰.۸۵	۰.۸۰	۰.۹۵	ساری	۱۸
فراینده	فراینده	کاهنده	۰.۷۴	۰.۷۰	۰.۸۳	۰.۷۶	۰.۷۳	۰.۸۳	اراک	۱۹
کاهنده	کاهنده	کاهنده	۰.۷۵	۰.۶۳	۰.۷۸	۰.۷۵	۰.۶۱	۰.۷۸	پندر عباس	۲۰
فراینده	فراینده	کاهنده	۰.۶۹	۰.۷۰	۰.۸۲	۰.۷۰	۰.۷۲	۰.۸۲	همدان	۲۱
فراینده	-	کاهنده	۰.۸۶	۱	۰.۹۸	۰.۸۶	۱	۰.۹۸	یزد	۲۲
کاهنده	کاهنده	کاهنده	۰.۶۹	۰.۷۹	۰.۷۲	۰.۶۸	۰.۷۵	۰.۷۱	خرم آباد	۲۳
کاهنده	-	۰.۸۷	۱	۱	۰.۸۷	۱	۱	۱	اصفهان	۲۴
-	-	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	اهواز	۲۵
کاهنده	-	۰.۹۱	۱	۱	۰.۹۱	۱	۱	۱	تبریز	۲۶
-	-	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	تهران	۲۷
کاهنده	کاهنده	کاهنده	۰.۹۷	۰.۹۲	۰.۹۲	۰.۹۶	۰.۹۱	۰.۹۲	شیراز	۲۸
فراینده	کاهنده	کاهنده	۰.۷۹	۰.۹۵	۰.۸۲	۰.۷۹	۰.۹۴	۰.۸۱	قم	۲۹
-	-	فراینده	۱	۱	۰.۶۹	۱	۰.۶۹	۰.۶۹	مشهد	۳۰

پس از اندازه‌گیری کارایی و تشخیص واحدهای ناکارا به منظور دست یافتن به کارایی صد درصد می‌باشد. شهرداری‌ها مقادیر نهاده‌ها و سtanانده را به شکل جدول شماره ۴ تغییر دهند تا به وضعیت مطلوب یا بهینه برسند. در این جدول علاوه بر مقادیر اولیه نهاده‌ها و سtanانده‌ی شهرداری‌ها مقادیر مطلوب یا مورد هدف آمده است. در واقع وضعیت مطلوب وضعیتی است که شهرداری‌ها تغییر نهاده‌ها و سtanانده خود قادر خواهند بود به کارایی کامل دست یابند. در این تحقیق به دلیل اینکه فرصت کافی برای تجزیه و شهیداری ارومیه باید از ۵۰۹ میلیارد ریال به ۶۳۶ میلیارد را افزایش دهد، به این معنا که هزینه‌های عمران شهری در این تحقیق به دلیل اینکه فرصت کافی برای تجزیه و

نسبی واحدهایی با بازدهی متغیر نسبت به مقیاس می‌پردازد. همچنین مدل تحلیل پوششی داده‌ها به دو دسته ورودی محور و خروجی محور تقسیم می‌شود. در مدل ورودی محور با کاهش نهاده‌ها و در مدل خروجی محور با افزایش ستاندها میزان کارایی افزایش می‌یابد.

اگر فرض کنیم تعداد DMU‌ها برابر با n باشد یعنی $(DMU_1, DMU_2, \dots, DMU_n)$ که اینها از نوع نهاده استفاده کرده و نوع ستانده تولید می‌کنند. در این صورت نهاده‌های j DMU شامل $(X_{mj}, \dots, X_{rj})$ و ستانده‌های S شامل $(Y_{sj}, \dots, Y_{rj})$ خواهد بود. در این صورت، می‌توان ماتریس نهاده‌ها را بانماد X و ماتریس ستانده‌ها را بانماد Y بصورت زیر نمایش داد.

$$X = \begin{bmatrix} X_{11} & X_{12} & \dots & X_{1n} \\ X_{21} & X_{22} & \dots & X_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ X_{m1} & X_{m2} & \dots & X_{mn} \end{bmatrix}$$

$$Y = \begin{bmatrix} Y_{11} & Y_{12} & \dots & Y_{1n} \\ Y_{21} & Y_{22} & \dots & Y_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ Y_{s1} & Y_{s2} & \dots & Y_{sn} \end{bmatrix}$$

مدیریت شهری

دوفصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۲۹ بهار و تابستان
No.29 Spring & Summer

۴۰۳

بادر نظرگرفتن این داده‌ها و ستاندها می‌توان کارایی هر یک از j DMU را با استفاده از مدل CCR محاسبه نمود. مدل اولیه CCR که بصورت برنامه ریزی خطی نوشته شده است به نام مدل مضربی معروف می‌باشد. هدف از این مدل محاسبه کارایی p DMU_i است و V_i اوزان یا ضرایب نهاده‌ها و U_r ضرایب اوزان ستاندها است. با حل برنامه خطی مذکور، ضرایب نهاده‌ها و ستاندها (V_i و U_r) که متغیر این مدل هستند طوری به دست می‌آید که نسبت کارایی p DMU_i به حداقل بررسد. به واسطه محدودیت‌های مدل، ارزش بهینه تابع هدف $\sum_j V_i$ حداقل برابر با یک خواهد بود.

ریال که مقدار بهینه آن است برسد. به عبارت دیگر شهرداری ارومیه با ۸۰۰ میلیارد ریال درآمدکل و ۱۱۰۲ نفر پرسنل در ۷۸۰۰ هکتار محدوده خدماتی خود، ۵۰۹ میلیارد ریال صرف وظیفه عمران شهری نموده است، در صورتی که این شهرداری قادر است با همان نهاده‌های قبلی خود ۶۳۶ میلیارد ریال صرف عمران شهر بنماید.

۳- مفاهیم و مبانی نظری تحقیق

اندازه‌گیری کارایی به خاطر اهمیت آن در ارزیابی عملکرد یک شرکت یا سازمان همواره مورد توجه محققین قرار داشته است. انواع کارایی شامل کارایی فنی که نشان‌دهنده میزان توانایی یک بنگاه برای حداکثر سازی تولید با توجه به عوامل تولید مشخص می‌باشد، کارایی تخصیصی که نشان‌دهنده توانایی بنگاه برای استفاده بهینه عوامل تولید با توجه به قیمت آن‌ها می‌باشد و کارایی اقتصادی که از حاصل ضرب کارایی فنی و کارایی تخصیصی به دست می‌آید، می‌باشد. شاخص کارایی معمولاً به دو «روش پارامتریک» و «نیاپارامتریک» اندازه‌گیری می‌شود. در این تحقیق ما از روشنی نیاپارامتریک تحت عنوان تحلیل پوششی داده‌ها استفاده می‌کنیم.

در سال ۱۹۵۷ فارل با استفاده از روشی مانند اندازه‌گیری کارایی در مباحث مهندسی اقدام به اندازه‌گیری کارایی برای یک واحد تولیدی نمود، اما او در ارائه روشی که در برگیرنده ورودی‌ها و خروجی‌های متعدد باشد، موفق نبود. در سال‌های بعد چارنز، کوپر و رودز دیدگاه فارل را توسعه داده و مدلی را ارائه کردند که توانایی اندازه‌گیری کارایی با چندین ورودی و چندین خروجی را داشت و تحت عنوان تحلیل پوششی داده‌ها نام‌گرفت و به مدل CCR که از حروف اول نام سه فرد فوق تشکیل شده است معروف گردید. هدف در این مدل اندازه‌گیری و مقایسه کارایی نسبی واحدهای سازمانی مانند مدارس، بیمارستان‌ها، شعب بانک و شهرداری‌ها که دارای چندین ورودی و خروجی شبیه به هم باشند است. در سال ۱۹۸۴ بنکر، چارنز و کوپر با تغییر در مدل CCR مدل جدیدی را عرضه کردند که با توجه به حروف اول نام آنان به مدل BCC شهرت یافت. این مدل به ارزیابی کارایی

$$\text{Max } \theta = U_1 Y_{1p} + \dots + U_s Y_{sp}$$

$$V_1 X_{1p} + \dots + V_m X_{mp} = 1 \quad \text{st:}$$

$$U_1 Y_{1j} + \dots + U_s Y_{sj} \leq V_1 X_{1j} + \dots + V_m X_{mj} \quad (j = 1, 2, \dots, n)$$

$$V_1, V_2, \dots, V_m \geq 0$$

$$U_1, U_2, \dots, U_s \geq 0$$

شهرداریهای با معلمان دارای مهارت آموزشی زیاد، کمترکارا هستند و دیگر اینکه رقابت با مدارس خصوصی، کارایی را افزایش نمی‌دهد.

- وارتینگتون و همکاران در سال ۲۰۰۱ در تحقیقی، کارایی فنی و کارایی مقیاس را با استفاده از روش DEA برای دولت محلی (شهرداری) ایالت ویلز جنوبی استرالیا اندازه‌گیری نموده است. نتایج کارایی فنی خالص نشان می‌دهد که به طور متوسط نهادهای $12/67\%$ باید کاهش یابد. در صورتی که نتایج کارایی مقیاس $47/15\%$ کاهش در نهادهای را تعیین می‌نماید.

- سمپیاد سوزا و استووسیک در سال ۲۰۰۳ کارایی فنی شهرداری بزریلی با استفاده از روش DEA برای هر دو مدل BCC و CCR $47/96\%$ اندازه‌گیری کرده‌اند. نتایج اندازه‌گیری کارایی تأیید می‌نماید که بین اندازه شهرداری و میزان کارایی رابطه مستقیم وجود دارد، یعنی در هر دو مدل DEA شهرداری‌های کوچکتر نسبت به بزرگترها کارایی کمتری دارند.

- آلتون و همکاران در سال ۲۰۰۶ کارایی و بهره‌وری شهرداری‌های فنلاندی را با استفاده از دو روش DEA و SFA برآورد کرده‌اند. یافته‌های این تحقیق همگرایی بسیار نزدیک دو روش ناپارامتریک DEA و پارامتریک SFA را تأیید می‌کنند. بهره‌وری متوسط 12% درصد برای دوره‌ی $2004-1998$ است.

- نارامونکام در سال ۲۰۱۱ در مقاله‌ای تحت عنوان کارایی شهرداری‌های محلی در آفریقای جنوبی کارایی فنی $231/22\%$ شهرداری محلی در آفریقای جنوبی را برآورد نمود. نتایج نشان می‌دهند که $64/7\%$ درصد از شهرداری‌های محلی در آفریقای جنوبی کارا هستند.

مدل BCC نیز به صورت Min سازی بوده و به مدل پوششی معروف است.

۴- پیشینه تحقیق

علیرغم این‌که پژوهش‌های فراوانی با روش تحلیل پوششی داده‌ها انجام شده است لیکن کمتر مطالعه‌ای به برآورد کارایی شهرداری‌های کشور پرداخته شده است.

- اکبری و همکاران در سال ۱۳۸۲ تحقیقی با عنوان بررسی فعالیت عمرانی شهرداری اصفهان در مناطق شهری با استفاده از روش DEA در خصوص اندازه‌گیری کارایی شهرداری‌ها انجام داده است. میانگین کارایی مناطق دهگانه شهرداری اصفهان با فرض مدل CCR، $6/47\%$ و با فرض مدل BCC $10/856\%$ است. - بصیری پارسا در سال ۱۳۸۴ در تحقیقی با عنوان اندازه‌گیری کارایی فنی فعالیت‌های عمران شهری با استفاده از روش DEA کوشیده است تا در طی سالهای $1381-1377$ اندازه‌کارایی

فنی $20/2\%$ شهرداری استان همدان را در زمینه وظیفه عمران شهری اندازه‌گیری و مقایسه نماید. نتایج تحقیق بیانگر است که کمتر از 50% شهرداری‌ها از لحظه فنی کاملاً کارا بوده‌اند. همچنین درصدهای کارایی با استفاده از مدل CCR همواره کمتر از مدل BCC بوده است.

- استفان والدو در سال ۲۰۰۱ شهرداری‌های سوئدی را به عنوان واحدهای تولید‌کننده آموزش در نظر گرفته و کارایی تأمین آموزش عمومی به وسیله مقامات محلی را با استفاده از روش DEA بررسی نموده است. با کاربرد هر

چهار مدل و دو تکنولوژی CCR و BCC، میانگین کارایی بین 0.956 و 0.872 به دست آمده است و شهرداری‌هایی که معلمان آن به صورت استخدام رسمی هستند، کارایی را افزایش می‌دهد. همچنین برخلاف انتظار،

دوفصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۲۹ بهار و تابستان
No.29 Spring & Summer

۵- نتیجه‌گیری و پیشنهادها

نتایج اندازه‌گیری کارایی با استفاده از روش تحلیل پوششی داده‌ها و مدل بازدهی ثابت و متغیر نسبت به مقیاس و سtanده محور برای ۳۰ شهرداری مراکز استان کشور در طی سالهای ۱۳۸۵ تا ۱۳۸۷ به شکل زیر قابل ارائه است:

۱) به طورکلی از ۳۰ شهرداری مراکز استان کشور با استفاده از مدل CCR و سtanده محور از سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۸۷ به ترتیب ۶۷٪، ۲۳٪ و ۱۶٪ از شهرداری‌ها و با استفاده از مدل BCC و سtanده محور ۳۰٪، ۳۶٪ و ۳۰٪ از شهرداری‌ها به لحاظ فنی کاملاً کارا بوده‌اند. مقایسه نتایج نشان می‌دهد که درصد کارایی با استفاده از مدل CCR همواره کمتر از BCC بوده است، در نتیجه شهرداری‌هادر مقیاس بهینه عمل نمایند.

۲) شهرداری‌هایی که کارایی صد درصد دارند، به عنوان الگوی واحدهای ناکارا در نظر گرفته می‌شوند. بنابراین برای هر سال و برای هر کدام از شهرداری‌های ناکارا، شهرداری الگو مشخص شده است. علاوه بر این شهرداری‌های کارا که بیشتر از دیگر شهرداری‌ها الگوی واحدهای ناکارا بوده‌اند، به عنوان کاراترین شهرداری برای هر سال مشخص گردیده‌اند، که به ترتیب برای سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۸۷، با استفاده از مدل CCR

با افزایش یا کاهش مقیاس مقدار کارایی تغییر نمی‌نماید، در نتیجه هر شهرداری برای رسیدن به مقیاس بهینه می‌تواند با توجه به نوع بازدهی تعیین شده اقدام به تغییر مقیاس کند.

۴) برای شهرداری‌های ناکارا میزان تغییر در نهادهای و ستانده مشخص شده است. در واقع این واحدهای می‌توانند جهت افزایش کارایی و عملکرد بهینه خود با همان درآمد، پرسنل و محدوده خدماتی موجود، هزینه عمران شهری بیشتری را صرف عمران و آبادانی شهر بنمایند. لازم به ذکر است که بعضی از شهرداری‌ها علاوه بر افزایش هزینه عمران شهری نیاز به کاهش در نهادهای دارند که آن هم به دلیل وجود مقادیر مازاد نهادهای می‌باشد.

۵) طبق جدول شماره ۹ در سالهای مورد مطالعه شهرداری‌های ایلام، قزوین، اهواز و تهران همواره دارای کارایی صد درصد بوده‌اند و بنابراین نیاز به هیچگونه تغییری در نهادهای و ستاندهای خود ندارند. در مقابل شهرداری‌های ارومیه، اردبیل، بوشهر، بجنورد، زنجان، زاهدان، سنندج، کرمان، گرگان، رشت، ساری، اراك، بندرب巴斯، همدان، خرم‌آباد، شیراز و قم در طول ۳ سال هیچگاه کارایی کامل نداشته‌اند و باید تغییرات لازم را انجام دهند.

۶) به عنوان پیشنهاد، می‌توان با معرفی شهرداری‌های الگویه هر یک از شهرداری‌های ناکارا و مسئولان اجرایی آن‌ها برای تغییر هزینه‌های عمران شهری در جهت افزایش کارایی و عملکرد بهینه واحدهای ناکارا برنامه‌ریزی نمود، بدین شکل که برای هر شهرداری شهرداری‌ها یکسان نیستند.

۳) اگر در یک شهرداری دو مقدار کارایی CCR و BCC متفاوت باشد، حاکی از آن است که آن شهرداری ناکارایی مقیاس دارد. به عبارت دیگر، در مقیاس بهینه عمل ننموده است. علاوه بر این با مقایسه مقدار کارایی فنی نهاده محور و ستانده محور، نوع بازدهی نسبت به مقیاس تعیین شده است و از آنجا که به طورکلی در اقتصاد واحدهای دارای بازدهی فزاینده نسبت به مقیاس با افزایش مقیاس و آنها که بازدهی کاهنده نسبت به مقیاس دارند با کاهش مقیاس، کارایی‌شان افزایش می‌یابد و اگر بازدهی ثابت نسبت به مقیاس داشته باشند

خود را دقیقاً به همان مقدار تعیین شده تغییر دهند.

۷) شهرداری‌ها می‌توانند با تشکیل گروهی از متخصصین در زمینه اندازه‌گیری کارایی برای هر کدام از شهرداری‌ها و سازمان‌های وابسته به آن مانند سازمان اتوبوسرانی و پارکها و فضای سبز و غیره، واحدهای ناکارا را شناسایی و میزان تغییر در نهادهای و ستاندهای این سازمان‌ها را برای افزایش کارایی تعیین کنند.

جدول ۹. میانگین کارایی شهرداریها طی سه سال مورد بررسی؛ مأخذ: محاسبات محقق.

CCR-O				CCR-I				BCC-O				BCC-I				شهرداری
میانگین کارایی	(۸۷)	(۸۶)	(۸۵)	میانگین کارایی	(۸۷)	(۸۶)	(۸۵)	میانگین کارایی	(۸۷)	(۸۶)	(۸۵)	میانگین کارایی	(۸۷)	(۸۶)	(۸۵)	
۰.۸۱	۰.۷۹	۰.۸۱	۰.۸۴	۰.۸۱	۰.۷۹	۰.۸۱	۰.۸۴	۰.۸۶	۰.۸۰	۰.۹۲	۰.۸۹	۰.۸۶	۰.۸۰	۰.۹۰	۰.۸۶	ازومیه
۰.۸۰	۰.۸۳	۰.۷۳	۰.۸۳	۰.۸۰	۰.۸۳	۰.۷۳	۰.۸۳	۰.۸۳	۰.۸۵	۰.۷۷	۰.۸۶	۰.۸۱	۰.۸۵	۰.۷۴	۰.۸۶	اردبیل
۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	ایلام
۰.۶۳	۰.۶۳	۰.۵۸	۰.۶۷	۰.۶۳	۰.۶۳	۰.۵۸	۰.۶۷	۰.۷۳	۰.۷۷	۰.۷۳	۰.۶۷	۰.۹۶	۰.۹۶	۰.۹۶	۰.۹۶	بوشهر
۰.۸۲	۰.۷۸	۰.۷۹	۰.۹۰	۰.۸۲	۰.۷۸	۰.۷۹	۰.۹۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	شهرکرد
۰.۶۱	۰.۸۲	۰.۲۲	۰.۷۸	۰.۶۱	۰.۸۲	۰.۲۲	۰.۷۸	۰.۷۰	۱	۰.۲۲	۰.۷۹	۰.۷۹	۱	۰.۵۳	۰.۸۳	بیرجند
۰.۷۱	۰.۵۹	۰.۸۳	۰.۷۰	۰.۷۱	۰.۵۹	۰.۸۳	۰.۷۰	۰.۷۲	۰.۵۹	۰.۶۹	۰.۷۰	۰.۷۴	۰.۶۷	۰.۸۳	۰.۷۱	پیشواز
۰.۸۰	۰.۷۸	۰.۸۴	۰.۸۱	۰.۸۰	۰.۷۸	۰.۸۲	۰.۸۱	۰.۸۰	۰.۷۸	۰.۸۳	۰.۸۱	۰.۸۲	۰.۸۰	۰.۸۴	۰.۸۱	زنجان
۰.۹۶	۰.۹۷	۰.۹۸	۰.۹۲	۰.۹۶	۰.۹۷	۰.۹۸	۰.۹۲	۰.۹۹۶	۱	۱	۰.۹۹	۱	۱	۱	۱	سمنان
۰.۸۲	۰.۷۶	۰.۷۸	۰.۹۱	۰.۸۲	۰.۷۶	۰.۷۸	۰.۹۱	۰.۸۲	۰.۷۶	۰.۷۸	۰.۹۱	۰.۸۲	۰.۷۶	۰.۸۰	۰.۹۱	زاہدان
۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	قزوین
۰.۶۷	۰.۶۴	۰.۶۲	۰.۷۴	۰.۶۷	۰.۶۴	۰.۶۲	۰.۷۴	۰.۶۸	۰.۶۴	۰.۷۵	۰.۷۴	۰.۷۵	۰.۷۴	۰.۷۴	۰.۷۴	سنندج
۰.۵۹	۰.۶۰	۰.۵۳	۰.۶۵	۰.۵۹	۰.۶۰	۰.۵۳	۰.۶۵	۰.۶۳	۰.۶۱	۰.۵۹	۰.۶۸	۰.۶۰	۰.۶۱	۰.۵۴	۰.۶۶	کرمان
۰.۸۴	۰.۶۰	۰.۹۱	۰.۹۹	۰.۸۴	۰.۶۰	۰.۹۱	۰.۹۹	۰.۸۴	۰.۶۱	۰.۹۱	۱	۰.۸۴	۰.۶۱	۰.۹۱	۱	کرمانشاه
۰.۸۶	۰.۷۸	۰.۸۱	۰.۹۹	۰.۸۶	۰.۷۸	۰.۸۱	۰.۹۹	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	پاسوج
۰.۶۶	۰.۷۱	۰.۶۲	۰.۶۴	۰.۶۶	۰.۷۱	۰.۶۲	۰.۶۴	۰.۶۷	۰.۷۲	۰.۶۳	۰.۶۵	۰.۶۷	۰.۷۱	۰.۶۵	۰.۶۴	گرگان
۰.۷۶	۰.۷۲	۰.۷۳	۰.۸۴	۰.۷۶	۰.۷۲	۰.۷۳	۰.۸۴	۰.۷۸	۰.۷۳	۰.۸۷	۰.۷۶	۰.۷۶	۰.۷۶	۰.۸۶	۰.۸۶	رشت
۰.۸۲	۰.۷۹	۰.۷۶	۰.۹۲	۰.۸۲	۰.۷۹	۰.۷۶	۰.۹۲	۰.۸۵	۰.۸۳	۰.۷۸	۰.۹۵	۰.۸۷	۰.۸۵	۰.۸۰	۰.۹۵	ساری
۰.۷۵	۰.۷۴	۰.۶۹	۰.۸۳	۰.۷۵	۰.۷۶	۰.۶۹	۰.۸۳	۰.۷۶	۰.۷۵	۰.۸۳	۰.۷۷	۰.۷۶	۰.۷۳	۰.۸۳	۰.۸۳	اراک
۰.۷۰	۰.۷۴	۰.۶۰	۰.۷۶	۰.۷۰	۰.۷۶	۰.۶۰	۰.۷۶	۰.۷۲	۰.۷۵	۰.۷۸	۰.۷۱	۰.۷۵	۰.۶۱	۰.۷۸	۰.۷۸	پندر عیاس
۰.۷۳	۰.۶۸	۰.۷۰	۰.۸۱	۰.۷۳	۰.۶۸	۰.۷۰	۰.۸۱	۰.۷۴	۰.۶۹	۰.۷۰	۰.۸۲	۰.۷۵	۰.۷۰	۰.۷۲	۰.۸۲	همدان
۰.۹۴	۰.۸۵	۱	۰.۹۷	۰.۹۴	۰.۸۵	۱	۰.۹۷	۰.۹۵	۰.۸۶	۱	۰.۹۸	۰.۹۵	۰.۸۶	۱	۰.۹۸	بزد
۰.۷۰	۰.۶۸	۰.۷۲	۰.۷۰	۰.۶۸	۰.۷۰	۰.۶۰	۰.۷۶	۰.۷۲	۰.۷۵	۰.۷۳	۰.۷۸	۰.۷۱	۰.۷۵	۰.۶۱	۰.۷۸	خرم آباد
۰.۹۰	۰.۸۷	۰.۸۹	۰.۹۳	۰.۹۰	۰.۸۷	۰.۸۹	۰.۹۳	۰.۹۶	۰.۸۷	۱	۱	۰.۹۶	۰.۸۷	۱	۱	اصفهان
۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	اهواز
۰.۹۷	۰.۹۱	۱	۱	۰.۹۷	۰.۹۱	۱	۰.۹۷	۰.۹۱	۱	۱	۰.۹۷	۰.۹۱	۱	۱	۱	تبریز
۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	تهران
۰.۸۴	۰.۹۵	۰.۷۶	۰.۸۵	۰.۸۴	۰.۹۵	۰.۷۶	۰.۸۵	۰.۹۳	۰.۹۷	۰.۹۲	۰.۹۲	۰.۹۳	۰.۹۶	۰.۹۱	۰.۹۲	شیراز
۰.۸۳	۰.۷۹	۰.۹۳	۰.۷۹	۰.۸۳	۰.۷۹	۰.۹۳	۰.۷۹	۰.۸۵	۰.۷۹	۰.۹۵	۰.۸۲	۰.۸۵	۰.۷۹	۰.۹۴	۰.۸۱	قم
۰.۹۰	۱	۱	۰.۶۹	۰.۹۰	۱	۱	۰.۶۹	۰.۹۰	۱	۱	۰.۶۹	۰.۹۰	۱	۱	۰.۶۹	مشهد

- ۱- اکبری، نعمت الله؛ رسول بیدرام و رضا نصر اصفهانی
- ۲- اکبری، نعمت الله و دیگران (۱۳۸۴) اندازه‌گیری کارایی
- ۳- امامی میبدی، علی (۱۳۷۹) اصول اندازه‌گیری کارایی و بهره‌وری (علمی و کاربردی)، موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، تهران.
- ۴- فطروس، محمد حسن؛ موسی سلگی (۱۳۷۹)
- ۵- لطفی مزرعه‌شاهی، احمد (۱۳۸۲) سنجش کارایی تکنیکی شرکت‌های توزیع برق ایران با استفاده از روش DEA، پایان نامه کارشناسی ارشد رشد و توسعه اقتصادی و برنامه‌ریزی، دانشکده اداری و اقتصاد، دانشگاه اصفهان
- ۶- مهرگان، محمدرضا (۱۳۸۳) مدل‌های کمی برای ارزیابی عملکرد سازمان‌ها (تحلیل پوششی داده‌ها)، تهران، انتشارات دانشکده مدیریت دانشگاه تهران.

7. Altonen, J., Kirjavainen, T., Moisio, A., (2006) Efficiency and Productivity In Finnish Comperehensive Schooling 1998 – 2004 , Government Institute for economic Receach
8. Nara, F. M. (2011) Local Municipality Productive Efficiency and Its Determinants in South Africa, Working paper, University of Pretoria.
9. Sampaio de Sousa, M. C., and Stosic, B., (2003) Technical Efficiency of the Brazilian Municipalities: Correction Non parametric
- Frontier Measurements for Qualiers, journal of productivity Analysis, 24(2): 154- 181.
10. Waldo, Staffan, (2001) Municipalities as Educational Producers, An Efficiency Aproach, Working paper, Department of Economics Lund University, <http://www.nek.se/publications/workpap/papers>
11. Worthington, A., Dollery, B., (2001) Measuring Efficiency in Local Government: An Analysis of New South Wales Municipalities, Policy Studies Journal, 29(2): 232- 249.

جدول ۲. مقادیر کارایی فنی سال؛ مأخذ: محاسبات محقق. جدول

ردیف	نام شهرداری	مقدار کارایی فنی CCR-O	مقدار کارایی فنی BCC-O	مقدار کارایی فنی مقیاس	شهرداری الگو
۱	ارومیه	۰.۸۴	۰.۸۷	۰.۹۶	قزوین، اصفهان ، تبریز
۲	اردبیل	۰.۸۳	۰.۸۶	۰.۹۶۷	ایلام ، قزوین ، تبریز
۳	ایلام	۱	۱	۱	ایلام
۴	بوشهر	۰.۶۷	۰.۶۷	۰.۹۹۲	ایلام ، شهرکرد ، یاسوج
۵	شهرکرد	۰.۹۰	۱	۰.۸۹۹	شهرکرد
۶	بیرجند	۰.۷۸	۰.۷۹	۰.۹۹۱	ایلام ، یاسوج
۷	بعنورد	۰.۷۰	۰.۷۰	۰.۹۹۸	ایلام ، یاسوج
۸	زنجان	۰.۸۱	۰.۸۱	۰.۹۹۶	ایلام ، قزوین
۹	سمنان	۰.۹۲	۰.۹۹	۰.۹۲۹	ایلام ، شهرکرد ، تهران
۱۰	Zahedan	۰.۹۱	۰.۹۱	۰.۹۹۶	ایلام ، قزوین
۱۱	قزوین	۱	۱	۱	قزوین
۱۲	سنندج	۰.۷۴	۰.۷۵	۰.۹۸۰	ایلام ، قزوین ، تبریز
۱۳	کرمان	۰.۶۵	۰.۶۸	۰.۹۵۹	قزوین ، اصفهان
۱۴	کرمانشاه	۰.۹۹	۱	۰.۹۵	کرمانشاه
۱۵	یاسوج	۰.۹۹	۱	۰.۹۸۷	یاسوج
۱۶	گرگان	۰.۶۴	۰.۶۵	۰.۹۷۷	ایلام ، قزوین ، تبریز
۱۷	رشت	۰.۸۴	۰.۸۷	۰.۹۶۴	قزوین ، اصفهان
۱۸	ساری	۰.۹۲	۰.۹۵	۰.۹۷۳	ایلام ، شهرکرد ، تبریز ، تهران
۱۹	ازاک	۰.۸۳	۰.۸۳	۰.۹۹۹	ایلام ، قزوین
۲۰	بند عباس	۰.۷۶	۰.۷۸	۰.۹۷۶	ایلام ، قزوین ، تبریز
۲۱	همدان	۰.۸۱	۰.۸۲	۰.۹۸۷	قزوین ، اصفهان ، تبریز
۲۲	یزد	۰.۹۷	۰.۹۸	۰.۹۸۴	قزوین ، اصفهان ، تبریز
۲۳	خرم آباد	۰.۷۰	۰.۷۲	۰.۹۷۶	ایلام ، قزوین ، تبریز
۲۴	اصفهان	۰.۹۳	۱	۰.۹۳۳	اصفهان
۲۵	اهواز	۱	۱	۱	اهواز
۲۶	تبریز	۱	۱	۱	تبریز
۲۷	تهران	۱	۱	۱	تهران
۲۸	شیراز	۰.۸۵	۰.۹۲	۰.۹۲۰	قزوین ، اصفهان ، تبریز
۲۹	قم	۰.۷۹	۰.۸۲	۰.۹۵۷	قزوین ، اصفهان
۳۰	مشهد	۰.۶۹	۰.۶۹	۰.۹۹۹	ایلام ، شهرکرد ، تبریز ، تهران

دوفصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۲۹ بهار و تابستان
No.29 Spring & Summer

۴. مقادیر موجود و مطلوب نهاده‌ها و ستانده سال ۱۳۸۵: مأخذ: محاسبات محقق.

ردیف	نام شهرداری	مقدار موجود هزینه عمران شهری (میلیارد دیال)	مقدار مطلوب هزینه عمران شهری (میلیارد دیال)	مقدار موجود درآمد کل (میلیارد دیال)	مقدار مطلوب درآمد کل (میلیارد دیال)	پرسنل مطلوب	محدوده خدماتی موجود (همکار)	محدوده خدماتی مطلوب
۱	ارومیه	۲۳۶	۲۷۲	۳۷۶	۳۷۶	۱۱۰	۲۶۲	۷۸۰۰
۲	اردبیل	۱۹۶	۲۲۸	۳۱۴	۳۱۴	۲۴۵۰	۳۰۳	۶۱۰۰
۳	ایلام	۸۹	۸۹	۱۱۹	۱۱۹	۴۱۶	۴۱۶	۱۷۹۸
۴	بوشهر	۵۳	۷۸۰	۱۰۵	۱۰۵	۹۶۹	۳۸۷	۱۸۳۷
۵	شهرکرد	۶۰	۶۰	۹۲	۹۲	۷۳	۷۳	۱۷۶۷
۶	پیرجند	۳۹	۴۹۷	۶۷	۶۷	۵۲۳	۳۷۶	۲۳۳۰
۷	بجنورد	۵۳	۷۵	۱۰۰	۱۰۰	۱۴۳۵	۴۰۱	۲۹۰۰
۸	زنگان	۱۲۱	۱۴۹۱	۲۰۰	۲۰۰	۱۳۷۷	۳۱۰	۵۵۰۰
۹	سنستان	۱۴۰	۱۴۲	۲۲۱	۲۲۱	۱۹۰	۲۲۲۵	۲۲۲۵
۱۰	زاهدان	۱۲۶	۱۴۹۱	۲۰۰	۲۰۰	۱۵۵۰	۳۱۰	۶۵۸۰
۱۱	قزوین	۲۰۷	۲۰۷	۲۷۸	۲۷۸	۲۰۸	۲۰۸	۶۷۰۰
۱۲	ستنچ	۹۴	۱۲۴۵	۱۷۱	۱۷۱	۸۵۰	۴۲۳	۲۴۸۰
۱۳	کرمان	۲۱۸	۳۲۲	۴۴۹	۴۴۹	۱۶۱۱	۳۴۸	۱۲۶۲۷
۱۴	کرمانشاه	۶۶۲	۶۶۲	۱۱۴۹	۱۱۴۹	۵۲۹	۵۲۹	۹۷۵۱
۱۵	یاسوج	۴۱۲	۴۱۲	۵۶	۵۶	۳۶۸	۳۶۸	۲۰۰۰
۱۶	گرگان	۱۱۱۲	۱۶۹۸	۲۳۷	۲۳۷	۶۴۰	۴۱۵	۳۵۵۸
۱۷	رشت	۲۸۰۲	۳۲۳	۴۵۰	۴۵۰	۳۷۰	۳۵۰	۱۰۴۰۰
۱۸	ساری	۱۵۱	۱۶۰	۲۲۶	۲۲۶	۲۶۳	۲۶۳	۳۰۰۰
۱۹	اراک	۱۶۰	۱۹۴	۲۶۰	۲۶۰	۳۶۶	۲۳۲	۷۲۰۰
۲۰	پندرعاویس	۱۸۸	۲۴۰۷	۳۳۰	۳۳۰	۱۲۲۰	۲۵۱	۶۹۷۷
۲۱	همدان	۲۰۷	۲۵۲	۳۴۶	۳۴۶	۴۲۴	۷۳۰	۷۳۰
۲۲	یزد	۳۶۰	۳۶۶۱	۵۱۶	۵۱۶	۴۲۰	۳۵۵	۹۹۰۰
۲۳	خرم آباد	۱۲۸	۱۹۲	۲۷۱	۲۷۱	۱۱۵۰	۴۶۲	۳۵۰۰
۲۴	اصفهان	۱۵۰۴	۱۵۰۴	۲۱۹۸	۲۱۹۸	۱۷۸۸	۱۷۸۸	۷۷۷۰۰
۲۵	اهواز	۹۸۵	۹۸۵	۱۵۱۲	۱۵۱۲	۷۶۷	۷۶۷	۴۰۰۵۰
۲۶	تبریز	۱۵۹۰	۱۵۹۰	۲۳۶۳	۲۳۶۳	۱۲۴۷	۱۲۴۷	۲۴۹۹۱
۲۷	تهران	۱۱۸۵۵	۱۱۸۵۵	۱۹۱۰۴	۱۹۱۰۴	۱۰۴۰۴	۱۰۴۰۴	۷۰۷۵۰
۲۸	شیراز	۷۳۰	۷۹۳	۱۱۵۲	۱۱۵۲	۲۸۱۳	۸۱۴	۲۱۰۰۰
۲۹	قم	۳۰۰	۴۶۵	۵۱۱	۵۱۱	۵۵۷	۴۰۰	۱۱۷۱
۳۰	مشهد	۱۴۹۳	۲۱۷۸	۳۳۶۳	۳۳۶۳	۱۸۳۷	۲۴۵۰۰	۲۴۵۰۰

دوفصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۲۹ بهار و تابستان ۱۳۹۱
No.29 Spring & Summer

جدول ۵. مقادیر کارایی فنی سال ۱۳۸۶؛ مأخذ: محاسبات محقق.

ردیف	نام شهرداری	مقادیر کارایی فنی CCR-O	مقادیر کارایی فنی BCC-O	مقادیر کارایی فنی مقياس	شهرداری الگو
۱	ارومیه	۰.۸۱	۰.۹۲	۰.۸۸۲	ایلام ، بزد ، تبریز
۲	اردبیل	۰.۷۳	۰.۷۷	۰.۹۴۱	ایلام ، بزد
۳	ایلام	۱	۱	۱	ایلام
۴	بوشهر	۰.۵۸	۰.۷۳	۰.۷۹۷	ایلام ، شهرکرد ، یاسوج
۵	شهرکرد	۰.۷۹	۱	۰.۷۸۷	شهرکرد
۶	بیرجند	۰.۲۲	۰.۲۲	۰.۹۹۸	ایلام ، تبریز ، تهران
۷	یجنورد	۰.۸۳	۰.۸۵	۰.۹۶۹	ایلام ، بزد
۸	زنجان	۰.۸۲	۰.۸۲	۰.۹۹۴	ایلام ، یاسوج
۹	سنستان	۰.۹۸	۱	۰.۹۸۴	سنستان
۱۰	زاده‌دان	۰.۷۸	۰.۷۸	۰.۹۹۹	ایلام ، یاسوج
۱۱	قزوین	۱	۱	۱	قزوین
۱۲	سنندج	۰.۶۲	۰.۶۴	۰.۹۷۴	ایلام ، یاسوج
۱۳	کرمان	۰.۵۳	۰.۵۹	۰.۹۰۴	ایلام ، بزد
۱۴	کرمانشاه	۰.۹۱	۰.۹۱	۰.۹۹۷	قزوین ، تبریز ، تهران ، مشهد
۱۵	یاسوج	۰.۸۱	۱	۰.۸۱۲	یاسوج
۱۶	گرگان	۰.۶۲	۰.۶۳	۰.۹۹۴	ایلام ، یاسوج
۱۷	رشت	۰.۷۳	۰.۷۴	۰.۹۹۲	ایلام ، شهرکرد ، بزد
۱۸	ساری	۰.۷۴	۰.۷۸	۰.۹۵۲	ایلام ، شهرکرد ، بزد
۱۹	اراک	۰.۶۹	۰.۷۰	۰.۹۸۷	ایلام ، شهرکرد ، بزد
۲۰	پندر عباس	۰.۶۰	۰.۶۳	۰.۹۵۴	ایلام ، بزد
۲۱	همدان	۰.۷۰	۰.۷۰	۰.۹۹۸	ایلام ، بزد
۲۲	بزد	۱	۱	۱	بزد
۲۳	خرم آباد	۰.۷۲	۰.۷۹	۰.۹۰۶	ایلام ، بزد ، تبریز
۲۴	اصفهان	۰.۸۹	۱	۰.۸۸۹	اصفهان
۲۵	اهواز	۱	۱	۱	اهواز
۲۶	تبریز	۱	۱	۱	تبریز
۲۷	تهران	۱	۱	۱	تهران
۲۸	شیراز	۰.۷۶	۰.۹۲	۰.۸۱۱	بزد ، اصفهان ، تبریز
۲۹	قم	۰.۹۳	۰.۹۵	۰.۹۸۱	بزد ، اصفهان ، تبریز
۳۰	مشهد	۱	۱	۱	مشهد

دوفصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۲۹ بهار و تابستان
No.29 Spring & Summer

۲۰۹

پایان جامع علوم انسانی

جدول ۶. مقادیر موجود و مطلوب نهاده‌ها و ستانده سال ۱۳۸۶؛ مأخذ: محاسبات محقق.

ردیف	نام شهرداری	عمران شهری (میلیارد ریال)	مقدار موجود هزینه	هزینه عمران شهری	مقدار مطلوب درآمد کل (میلیارد ریال)	مقدار مطلوب درآمد کل	مقدار مطلوب	پرسنل موجود	خدماتی موجود (نهاد)	خدماتی مطلوب	محدوده مطلوب
۱	ارومیه	۳۹۴	۴۳۰	۵۸۰	۵۸۰	۵۸۰	۱۱۰۲	۴۵۰	۷۸۰۰	۷۸۰۰	۷۸۰۰
۲	اردبیل	۲۲۱	۲۸۶	۳۶۲	۳۶۲	۳۶۲	۳۶۲	۴۱۷	۶۱۰۰	۴۱۷	۴۱۷
۳	ایلام	۲۱۳	۲۱۳	۲۵۳	۲۵۳	۲۵۳	۲۵۳	۴۱۶	۱۷۹۸	۱۷۹۸	۱۷۹۸
۴	بوشهر	۶۱۳	۸۴	۱۲۵	۱۲۵	۱۲۵	۱۲۵	۹۶۹	۱۸۳۷	۲۰۹	۱۸۳۷
۵	شهرکرد	۶۸	۶۸	۱۲۰	۱۲۰	۱۲۰	۱۲۰	۷۳	۱۷۶۷	۷۳	۱۷۶۷
۶	بیرجند	۸۵	۳۸۶	۵۳۵	۵۳۵	۵۳۵	۵۳۵	۵۳۳	۳۳۳۰	۵۲۹	۵۳۳
۷	بجنورد	۲۰۹۵	۲۴۵	۳۰۱	۳۰۱	۳۰۱	۳۰۱	۱۴۳۵	۴۱۷	۴۱۷	۲۸۴۱
۸	زنگان	۱۶۰	۱۹۳	۲۳۲	۲۳۲	۲۳۲	۲۳۲	۱۳۷۷	۴۱۰	۵۵۰۰	۱۸۲۱
۹	سمانان	۱۸۳	۱۸۳	۲۷۰	۲۷۰	۲۷۰	۲۷۰	۱۹۰	۲۲۲۵	۱۹۰	۲۲۲۵
۱۰	راهدان	۱۶۵	۲۱۰	۲۵۰	۲۵۰	۲۵۰	۲۵۰	۱۵۵	۶۵۸۰	۴۱۵	۶۵۸۰
۱۱	قزوین	۳۸۷	۳۸۷	۶۱۵	۶۱۵	۶۱۵	۶۱۵	۲۰۸	۶۷۳۰	۲۰۸	۶۷۳۰
۱۲	سنندج	۹۳	۱۴۶	۱۷۸	۱۷۸	۱۷۸	۱۷۸	۸۵۰	۱۸۷۸	۳۹۷	۲۴۸۰
۱۳	کرمان	۲۲۱	۳۷۶	۴۹۵	۴۹۵	۴۹۵	۴۹۵	۱۶۱۱	۴۱۹	۱۲۶۷۷	۷۱۰
۱۴	کرمانشاه	۷۵۸	۸۳۱	۱۳۶۷	۱۳۶۷	۱۳۶۷	۱۳۶۷	۵۲۹	۹۷۵۱	۵۲۹	۹۷۵۱
۱۵	یاسوج	۴۳	۴۳	۶۳	۶۳	۶۳	۶۳	۳۶۸	۲۰۰	۳۶۸	۲۰۰
۱۶	گرگان	۱۲۰	۱۹۲	۲۳۰	۲۳۰	۲۳۰	۲۳۰	۶۴۰	۱۸۲۳	۳۵۵۸	۴۱۰
۱۷	رشت	۲۷۵	۳۷۲	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۳۷۰	۷۶۳۰	۳۷۰	۱۳۴۰
۱۸	ساری	۱۳۹	۱۸۰	۲۴۱	۲۴۱	۲۴۱	۲۴۱	۲۶۳	۲۸۱۴	۳۰۰	۲۸۱۴
۱۹	اراک	۱۶۱	۲۹۱	۲۹۱	۲۹۱	۲۹۱	۲۹۱	۳۶۶	۳۰۵۲	۷۲۰۰	۷۲۰۰
۲۰	بندرعباس	۱۶۶	۲۶۵	۳۳۰	۳۳۰	۳۳۰	۳۳۰	۱۱۳۰	۴۱۷	۶۹۷۷	۶۹۷۷
۲۱	همدان	۲۳۰	۳۳۰	۴۲۷	۴۲۷	۴۲۷	۴۲۷	۴۲۷	۷۳۰	۵۶۱۳	۴۱۸
۲۲	بزد	۴۶۲	۴۶۲	۶۲۲	۶۲۲	۶۲۲	۶۲۲	۶۲۰	۹۹۰۰	۴۲۰	۹۹۰۰
۲۳	خرم آباد	۲۵۲	۳۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۱۱۵۰	۴۹۰	۳۵۰۰	۴۹۰
۲۴	اصفهان	۱۶۵۳	۱۶۵۳	۲۴۸۸	۲۴۸۸	۲۴۸۸	۲۴۸۸	۱۷۸۸	۴۷۷۰	۱۷۸۸	۴۷۷۰
۲۵	اهواز	۱۳۵۵	۱۳۵۵	۲۰۱۹	۲۰۱۹	۲۰۱۹	۲۰۱۹	۲۰۱۹	۴۰۰۵۰	۷۸۷	۴۰۰۵۰
۲۶	تبیریز	۱۷۹۶	۱۷۹۶	۲۷۶۱	۲۷۶۱	۲۷۶۱	۲۷۶۱	۱۲۴۷	۲۴۹۹۱	۱۲۴۷	۲۴۹۹۱
۲۷	تهران	۱۳۷۱۹	۱۳۷۱۹	۲۲۷۹۴	۲۲۷۹۴	۲۲۷۹۴	۲۲۷۹۴	۱۰۴۰۴	۷۰۷۵۰	۱۰۴۰۴	۷۰۷۵۰
۲۸	شیراز	۸۸۹	۹۷۱	۱۴۲۵	۱۴۲۵	۱۴۲۵	۱۴۲۵	۳۸۱۳	۲۱۰۰۰	۸۷۴	۲۱۰۰۰
۲۹	قم	۵۸۷	۶۱۷	۸۶۸	۸۶۸	۸۶۸	۸۶۸	۸۶۸	۱۲۳۶۸	۵۳۵	۱۲۳۶۸
۳۰	مشهد	۳۰۶۸	۳۰۶۸	۵۶۷۷	۵۶۷۷	۵۶۷۷	۵۶۷۷	۱۸۳۷	۲۴۵۰۰	۱۸۳۷	۲۴۵۰۰

جدول ۷. مقادیر کارایی فنی سال ۱۳۸۷؛ مأخذ: محاسبات محقق.

ردیف	نام شهرداری	مقدار کارایی فنی CCR-O	مقدار کارایی فنی BCC-O	مقدار کارایی فنی مقياس	شهرداری الگو
۱	ارومیه	۰.۷۹	۰.۸۰	۰.۹۸۴	ایلام ، اهواز
۲	اردبیل	۰.۸۳	۰.۸۵	۰.۹۷۸	ایلام ، اهواز
۳	ایلام	۱	۱	۱	ایلام
۴	بوشهر	۰.۶۳	۰.۷۷	۰.۸۲۰	ایلام ، شهرکرد ، یاسوج
۵	شهرکرد	۰.۷۸	۱	۰.۷۸۰	شهرکرد
۶	بیرجند	۰.۸۲	۱	۰.۸۱۹	بیرجند
۷	یجنورد	۰.۵۹	۰.۵۹	۰.۹۹۵	ایلام ، اهواز
۸	زنjan	۰.۷۸	۰.۷۸	۰.۹۹۷	ایلام ، اهواز
۹	سمنان	۰.۹۷	۱	۰.۹۷۴	سمنان
۱۰	زاهدان	۰.۷۶	۰.۷۶	۰.۹۹۱	ایلام ، اهواز
۱۱	قزوین	۱	۱	۱	قزوین
۱۲	سنندج	۰.۶۴	۰.۶۴	۰.۹۹۹	ایلام ، اهواز
۱۳	کرمان	۰.۶۰	۰.۶۱	۰.۹۷۸	ایلام ، اهواز
۱۴	کرمانشاه	۰.۶۰	۰.۶۱	۰.۹۹۸	ایلام ، سمنان ، اهواز ، مشهد
۱۵	یاسوج	۰.۷۸	۱	۰.۷۷۹	یاسوج
۱۶	گرگان	۰.۷۱	۰.۷۲	۰.۹۹۰	ایلام ، اهواز
۱۷	رشت	۰.۷۲	۰.۷۳	۰.۹۹۰	ایلام ، سمنان ، اهواز
۱۸	ساری	۰.۷۹	۰.۸۳	۰.۹۵۸	ایلام ، شهرکرد ، سمنان
۱۹	اراک	۰.۷۴	۰.۷۴	۰.۹۸۸	ایلام ، سمنان ، اهواز
۲۰	بندرعباس	۰.۷۶	۰.۷۵	۰.۹۸۱	ایلام ، اهواز
۲۱	همدان	۰.۶۸	۰.۶۹	۰.۹۹۷	ایلام ، سمنان ، اهواز
۲۲	یزد	۰.۸۵	۰.۸۶	۰.۹۹۶	ایلام ، سمنان ، اهواز
۲۳	خرم آباد	۰.۶۸	۰.۶۹	۰.۹۸۶	ایلام ، اهواز ، مشهد
۲۴	اصفهان	۰.۸۷	۰.۸۷	۰.۹۹۳	ایلام ، اهواز
۲۵	اهواز	۱	۱	۱	اهواز
۲۶	تبریز	۰.۹۱	۰.۹۱	۰.۹۹۹	ایلام ، اهواز ، مشهد
۲۷	تهران	۱	۱	۱	تهران
۲۸	شیراز	۰.۹۵	۰.۹۷	۰.۹۸۰	ایلام ، اهواز ، مشهد
۲۹	قم	۰.۷۹	۰.۷۹	۰.۹۹۹	ایلام ، اهواز
۳۰	مشهد	۱	۱	۱	مشهد

دوفصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۲۹ بهار و تابستان
۱۳۹۱ No.29 Spring & Summer

جدول ۸. مقادیر موجود و مطلوب نهاده‌ها و ستانده سال ۱۳۸۷: مأخذ: محاسبات محقق.

ردیف	نام شهرداری	عمران شهری (میلارد ریال)	مقدار موجود هزینه عمران شهری (میلارد ریال)	مقدار مطلوب هزینه عمران شهری	مقدار موجود درآمد کل (میلارد ریال)	مقدار مطلوب درآمد کل	پرسنل مطلوب موجود	خدماتی موجود (مکار)	خدماتی مطلوب	محدوده
۱	ارومیه	۵۰۹	۶۳۶	۸۰۰	۱۱۰	۸۰۰	۴۶۱	۷۸۰۰	۶۶۹۱	
۲	اردبیل	۴۲۳	۴۹۹	۶۲۵	۶۲۵	۶۲۵	۲۴۵۰	۶۱۰۰	۵۲۰۷	
۳	ایلام	۱۸۳	۱۸۳	۲۲۴	۲۲۴	۱۸۳	۴۱۶	۱۷۹۸	۱۷۹۸	
۴	بوشهر	۸۵	۱۱۰	۱۶۴	۱۶۴	۱۶۴	۹۶۹	۲۱۴	۱۸۳۷	
۵	شهرکرد	۹۵	۹۵	۱۵۳	۱۵۳	۱۵۳	۷۳	۷۳	۱۷۶۷	
۶	بیرجند	۸۷	۸۷	۱۳۰	۱۳۰	۱۳۰	۵۳۳	۵۳۳	۳۳۳۰	
۷	پنجورد	۱۲۵	۲۱۱	۲۶۰	۲۶۰	۲۶۰	۱۴۳۵	۴۱۹	۲۹۰۰	
۸	زنگان	۱۵۶	۲۰۰	۲۴۶	۲۴۶	۲۴۶	۱۳۷۷	۴۱۸	۵۵۰۰	
۹	سمنان	۴۱۶	۴۱۶	۵۴۷	۵۴۷	۵۴۷	۱۹۰	۲۲۲۵	۲۲۲۵	
۱۰	زاهدان	۱۸۵	۲۴۲	۳۰۰	۳۰۰	۳۰۰	۱۵۰	۴۲۲	۶۰۸۰	
۱۱	قزوین	۱۰۳۷	۱۰۳۷	۱۴۶۲	۱۴۶۲	۱۴۶۲	۲۰۸	۲۰۸	۶۷۳۰	
۱۲	سنندج	۱۲۰	۱۸۸	۲۳۱	۲۳۱	۲۳۱	۸۵۰	۴۱۷	۲۴۸۰	
۱۳	کرمان	۲۹۵	۴۸۲	۶۰۴	۶۰۴	۶۰۴	۱۶۱۱	۴۴۶	۱۲۶۲۷	
۱۴	کرمانشاه	۶۹۳	۱۱۴۵	۱۴۵۶	۱۴۵۶	۱۴۵۶	۵۲۹	۵۲۹	۹۷۵۱	
۱۵	یاسوج	۹۵	۹۵	۱۴۹	۱۴۹	۱۴۹	۳۶۸	۳۶۸	۲۰۰۰	
۱۶	گرگان	۱۸۶	۲۵۸	۳۲۰	۳۲۰	۳۲۰	۶۴۰	۶۴۰	۳۵۵۸	
۱۷	رشت	۴۰۶	۵۵۵	۷۰۶	۷۰۶	۷۰۶	۷۰	۷۰	۱۳۷۰	
۱۸	ساری	۲۱۴	۲۵۹	۳۳۹	۳۳۹	۳۳۹	۲۶۳	۲۶۳	۳۰۰۰	
۱۹	اراک	۲۹۳	۳۹۴	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۳۶۶	۳۶۶	۷۲۰۰	
۲۰	پندر عباس	۳۰۷	۴۰۸	۵۱۰	۵۱۰	۵۱۰	۱۳۳۰	۴۲۰	۶۹۷۷	
۲۱	همدان	۳۳۳	۴۸۴	۶۱۰	۶۱۰	۶۱۰	۴۲۴	۴۲۴	۷۳۴۰	
۲۲	یزد	۴۷۵	۵۵۵	۷۰۰	۷۰۰	۷۰۰	۴۲۰	۴۲۰	۹۹۰۰	
۲۳	خرم آباد	۲۰۵	۳۷۴	۴۶۸	۴۶۸	۴۶۸	۱۱۵۰	۴۶۸	۳۵۰۰	
۲۴	اصفهان	۲۱۵۹	۳۷۲۵	۳۱۳۷	۳۱۳۷	۳۱۳۷	۱۷۸۸	۶۴۳	۲۶۵۵۲	
۲۵	اهواز	۳۷۲۵	۳۷۲۵	۴۷۲۵	۴۷۲۵	۴۷۲۵	۷۶۷	۷۶۷	۴۰۰۵۰	
۲۶	تبریز	۳۰۲۵	۳۳۱۲	۴۲۲۶	۴۲۲۶	۴۲۲۶	۱۲۴۷	۱۰۳۹	۲۴۹۹۱	
۲۷	تهران	۲۴۷۹۰	۲۴۷۹۰	۳۶۷۶۹	۳۶۷۶۹	۳۶۷۶۹	۱۰۴۰	۱۰۴۰	۷۰۷۵۰	
۲۸	شیراز	۲۳۹۴	۲۴۸۰	۳۱۵۷	۳۱۵۷	۳۱۵۷	۳۱۵۷	۳۱۵۷	۲۱۰۰	
۲۹	قم	۷۰۰	۸۹۰	۱۱۲۳	۱۱۲۳	۱۱۲۳	۵۵۷	۵۸۶	۱۲۳۶۸	
۳۰	مشهد	۵۱۸۹	۵۱۸۹	۶۶۵۸	۶۶۵۸	۶۶۵۸	۱۸۳۷	۱۸۳۷	۲۴۵۰۰	

دوفصلنامه مدیریت شهری
Urban Management

شماره ۲۹ بهار و تابستان
No.29 Spring & Summer